

Довідник з питань виявлення і надання допомоги постраждалим від торгівлі людьми

**Допомога постраждалим
від торгівлі людьми — це
державна справа!**

Довідник з питань виявлення і надання допомоги постраждалим від торгівлі людьми

2009-2011

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ	7
Поняття торгівлі людьми	8
Що таке «торгівля людьми»?	
З яких груп елементів складається поняття «торгівля людьми»?	
Вербування	9
Що в даному випадку слід розуміти під вербуванням?	
У який спосіб може здійснюватись вербування?	
Переміщення (перевезення)	9
Що в даному випадку слід розуміти під переміщенням (перевезенням) людини?	
Приховування	10
Що в даному випадку вважається приховуванням людини?	
Передача – одержання людини	10
Що в даному випадку слід розуміти під передачею та одержанням людини?	
Уразливий стан людини	10
Що слід розуміти під уразливим станом людини?	
Експлуатація людини	11
Що слід розуміти під експлуатацією людини?	
Примусова праця	11
Що таке примусова праця?	
Які основні ознаки свідчать, що людина працювала під примусом?	
Група ризику	12
Що таке група ризику у сфері торгівлі людьми?	
Хто, насамперед, належить до групи ризику?	
Статус постраждалих від торгівлі людьми	13
Кого слід відносити до осіб, що постраждали від торгівлі людьми?	

Даний Довідник розрахований на службовців і посадових осіб місцевих органів виконавчої влади, органів місцевого самоврядування, інших органів, установ та організацій.

В ньому постраждали від торгівлі люди розглядаються як особи, які опинились у складних життєвих обставинах.

ЗМІСТ

ВИЯВЛЕННЯ ОСІБ, ЩО ПОСТРАЖДАЛИ ВІД ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ 14

Сутність і важливість виявлення постраждалих від торгівлі людьми 15

Що треба розуміти під виявленням
(ідентифікацією) постраждалих?

Чому потрібно виявляти постраждалих?

Індикатори, що можуть вказувати на ситуацію торгівлі людьми 15

За якими ознаками можна ідентифікувати
постраждалих від торгівлі людьми?

Які ознаки (індикатори) прямо вказують
на ситуацію торгівлі людьми?

Чому потрібно вміти використовувати
непрямі ознаки (індикатори)?

Які непрямі ознаки можуть вказувати
на ситуацію торгівлі людьми?

Проведення бесіди з постраждалими 18

Яких основних правил треба дотримуватись
при проведенні бесіди?

Як правильно побудувати первинну бесіду
з постраждалим?

Перелік контрольних запитань

Що слід враховувати при проведенні
телефонної бесіди?

Деякі рекомендації з проведення
телефонної бесіди

ЗМІСТ

РОБОТА З ПОСТРАЖДАЛИМИ ВІД ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ 23

Морально-етичні принципи роботи з постраждалими 24

Види допомоги 26

Якої допомоги можуть потребувати
постраждалі від торгівлі людьми?

Суб'єкти взаємодії та їхні повноваження 28

Які регіональні структури

є суб'єктами взаємодії?

Які повноваження мають суб'єкти взаємодії?

Первинний етап роботи з постраждалими 33

Які початкові дії необхідно здійснити

у разі звернення постраждалого
по допомогу?

Що має робити ЦСССДМ на первинному
етапі роботи з постраждалими?

Як надається допомога постраждалим у разі
відсутності ЦСССДМ за їх місцезнаходженням?

Дорадчий орган 39

Що таке дорадчий орган та які функції
він виконує?

Соціальний супровід 40

Як в подальшому забезпечується допомога
постраждалим?

У який термін здійснюється соціальний
супровід?

У яких випадках може припинитися надання
допомоги постраждалим?

Що треба робити у разі виникнення підстав
для припинення надання допомоги?

Практичний досвід роботи з постраждалими 44

Основні правові акти, що використовуються при наданні допомоги постраждалим 45

Контакта інформація 47

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ

ПОНЯТТЯ «ТОРГІВЛЯ ЛЮДЬМИ»

Що таке «торгівля людьми»?

«Торгівля людьми» – це здійснювані з метою експлуатації вербування, перевезення, передача, приховування або одержання людей шляхом загрози силою або її застосування або інших форм примусу, викрадення, шахрайства, обману, зловживання владою або уразливістю положення, або шляхом підкупу, у вигляді платежів або вигод, для одержання згоди особи, яка контролює іншу особу.

/З Протоколу про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками та дітьми, і покарання за неї, що доповнює Конвенцію ООН проти транснаціональної організованої злочинності/

З яких груп елементів складається поняття «торгівля людьми»?

Поняття «торгівля людьми» складається з трьох основних груп елементів:

- а) дії – вербування, перевезення, приховування, передача та одержання людей;
- в) способи впливу – погроза силою або її застосування, інші форми примусу, викрадення, обман, шахрайство, зловживання владою чи уразливим станом, підкуп особи, яка контролює іншу особу;
- с) ціль – експлуатація. Отже, є підстави визнавати наявність факту торгівлі людьми, якщо стосовно людини мала місце комбінація будь-якої з дій (а), будь-якого із способів впливу (в) і цілі експлуатації (с).

Для визнання цього злочину стосовно дітей достатньою вважається комбінація будь-якої з названих дій та цілей (спосіб впливу не має значення).

В Україні, крім вищеперерахованого, згідно зі статтею 149 Кримінального кодексу також вважається злочином: безпосередньо продаж людини (наприклад, мати продає свою дитину, при цьому необов'язково з метою експлуатації) та інша незаконна угода, об'єктом якої є людина (наприклад, людину подарували, обміняли тощо)

Що таке торгівля дітьми?

Торгівля дітьми – вербування, перевезення, передача, приховування або одержання людини, якій не виповнилося 18 років, з метою експлуатації або наживи.

ВЕРБУВАННЯ

Що в даному випадку слід розуміти під вербуванням?

В контексті торгівлі людьми під вербуванням слід розуміти втягнення особи в експлуатацію у будь-який спосіб та під будь-яким приводом.

У який спосіб може здійснюватись вербування?

Вербування може здійснюватися різними шляхами:

- через оголошення про працевлаштування або навчання за кордоном в ЗМІ чи Інтернеті;
- через туристичні, шлюбні, модельні агенції, фірми з працевлаштування за кордоном;
- через запрошення по програмі AU PAIR;
- через листування («наречена по пошті»);
- через спеціалізовані сайти;
- через фізичних осіб-вербувальників;
- через близьке оточення (друзів, родичів, знайомих, сусідів).

Вербування може здійснюватися як шляхом повного чи часткового обману майбутньої жертви, а, так і у насильницький спосіб.

Вербування вважається закінченим з моменту здійснення злочинних дій стосовно людини незалежно від того, чи досягнуто злочинцями передбачуваного результату.

ПЕРЕМІЩЕННЯ (ПЕРЕВЕЗЕННЯ)

Що в даному випадку слід розуміти під переміщенням (перевезенням) людини?

Переміщення (перевезення) людини – це зміна місця її перебування шляхом перевезення та іншого переміщення її як через державний кордон країни, так і в межах території країни.

Переміщення (перевезення) може бути відкритим чи таємним, примусовим чи добровільним, легальним чи нелегальним.

ПРИХОВУВАННЯ

Що в даному випадку вважається приховуванням людини?

Приховування передбачає заховання людини, свідомо призначеної для експлуатації, яке може виражатися не лише у фізичному приховуванні цієї людини (наприклад, у спеціальних приміщеннях, недопущенні виходу за якусь територію), але і в інших діях, що ускладнюють виявлення людини (зміна зовнішності, медикаментозне пригнічення фізичної або психічної активності людини).

ПЕРЕДАЧА – ОДЕРЖАННЯ ЛЮДИНИ

Що в даному випадку слід розуміти під передачею та одержанням людини?

Під передачею людини слід розуміти передачу особи, яка є об'єктом торгівлі, до рук покупця або його представників. Так само відповідною дією з боку партнера по угоді є одержання такої особи.

Саме таким чином здійснюється акт купівлі-продажу, в результаті якого людина переходить у власність іншої людини.

УРАЗЛИВИЙ СТАН ЛЮДИНИ

Що слід розуміти під уразливим станом людини?

Під уразливим станом особи слід розуміти зумовлений фізичними чи психічними властивостями або зовнішніми обставинами стан особи, який позбавляє або обмежує її здатність усвідомлювати свої дії (бездіяльність) або керувати ними, приймати за своєю волею самостійні рішення, чинити опір насильницьким, маніпуляційним чи іншим незаконним діям, знаходження під збігом тяжких особистих, сімейних або інших обставин.

ЕКСПЛУАТАЦІЯ ЛЮДИНИ

Що слід розуміти під експлуатацією людини?

Під експлуатацією людини слід розуміти всі форми сексуальної експлуатації, використання в порнобізнесі, примусову працю або примусове надання послуг, рабство або звичаї, подібні до рабства, підневільний стан, залучення в боргову кабалу, вилучення органів, проведення дослідів над людиною без її згоди, усиновлення (удочеріння) з метою наживи, примусову вагітність, втягнення у злочинну діяльність, використання у збройних конфліктах тощо.

Згода жертви торгівлі людьми на заплановану експлуатацію не береться до уваги, якщо було використано будь-який із зазначених способів впливу.

ПРИМУСОВА ПРАЦЯ

Що таке примусова праця?

Примусова праця – усяка робота або служба, що вимагається від будь-якої особи під загрозою якогось покарання, для котрої ця особа не запропонувала добровільно своїх послуг.

/ст. 2.1. Конвенції МОП № 29 про примусову працю/

Які основні ознаки свідчать, що людина працювала під примусом?

- відсутність згоди на роботу (її недобровільний характер)
- фізичне утримання на місці виробничої діяльності, обмеження свободи пересування
- психологічне примушення
- робота без оплати (наприклад, задля погашення боргу) або за дуже низьку платню
- робота в умовах, несумісних з поняттям гідної праці
- обман відносно виду і умов праці
- утримання посвідчень особи або інших документів
- загроза покарання (засоби утримання в ситуації примусової праці)
- фактичне насильство або явна загроза:
- фізичного насильства стосовно особи або її сім'ї, близьких;
- сексуального насильства;
- ув'язнення або іншого фізичного обмеження свободи дій;

- грошових штрафів;
- видачі органам влади (поліції, міграційній службі тощо) і депортації;
- звільнення з нинішньої роботи;
- недопущення до майбутньої роботи;
- виключення з суспільного життя;
- позбавлення прав і привілеїв;
- позбавлення їжі, житла і інших засобів для існування;
- переведення на роботу з гіршими умовами;
- втрати соціального статусу.

Це можуть бути чоловіки, жінки, літні люди і діти обох статей

ГРУПИ РИЗИКУ

Що таке група ризику у сфері торгівлі людьми?

Група ризику у сфері торгівлі людьми – це група, що об'єднує особливо вразливих людей, щодо яких існує висока ймовірність, що вони можуть стати об'єктами торгівлі людьми.

Хто, насамперед, належить до групи ризику потрапляння у ситуацію торгівлі людьми?

До зазначеної групи ризику належать:

- діти, зокрема діти-сироти, діти позбавлені батьківського піклування, діти з малозабезпечених сімей, безпритульні та бездоглядні діти, діти з особливими потребами;
- безробітні особи працездатного віку;
- особи з сільської місцевості;
- особи з низьким рівнем доходів;
- особи з низьким рівнем освіти;
- особи, які працюють за кордоном, насамперед нелегально;
- особи, які нелегально виїжджають за кордон або нелегально в'їхали чи перебувають на території України;
- особи, які користуються послугами зі знайомств, в тому числі за кордоном, посередництва в укладенні шлюбів та створенні сім'ї;
- особи, які займаються модельною діяльністю;
- особи, які працюють у сфері розваг;
- особи, які займаються проституцією;
- особи, які раніше постраждали від торгівлі людьми

СТАТУС ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Кого слід відносити до осіб, що постраждали від торгівлі людьми

Особа, яка постраждала від торгівлі людьми – особа, визнана у встановленому законодавством порядку потерпілим від злочину, передбаченого статтею 149 Кримінального кодексу України («Торгівля людьми або інша незаконна угода щодо людини»);

Особа, яка ймовірно постраждала від торгівлі людьми – будь-яка людина, щодо якої існують підстави вважати, що вона стала об'єктом торгівлі людьми.

Ст. 149 Кримінального кодексу України
Торгівля людьми або здійснення іншої незаконної угоди, об'єктом якої є людина, а так само вербування, переміщення, переховування, передача або одержання людини, вчинені з метою експлуатації, з використанням обману, шантажу чи уразливого стану особи, - караються позбавленням волі на строк від трьох до восьми років.

Офіційний (правовий) статус потерпілої від злочину людина може отримати тільки через правоохоронні органи після порушення кримінальної справи. Але це право, а не обов'язок людини і в жодному разі не позбавляє її права на необхідну допомогу!

**ВИЯВЛЕННЯ ОСІБ,
ЩО ПОСТРАЖДАЛИ ВІД
ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ**

ВИЯВЛЕННЯ ОСІБ, ЩО ПОСТРАЖДАЛИ ВІД ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

СУТНІСТЬ І ВАЖЛИВІСТЬ ВИЯВЛЕННЯ ПОСТРАЖДАЛИХ ВІД ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

Що треба розуміти під виявленням (ідентифікацією) постраждалих від торгівлі людьми?

Виявлення (ідентифікація) – це з'ясування інформації, яка дає підстави вважати, що певна особа постраждала від торгівлі людьми.

Виявлення (ідентифікація) не передбачає кваліфікацію злочину, і тому отримані відомості підлягають лише загальній перевірці, по ним не збирають точних доказів (не стосується правоохоронних органів).

Чому потрібно виявляти постраждалих?

Виявлення (ідентифікація) має важливе значення для:

- забезпечення доступу постраждалих до допомоги;
- безпеки суспільства;
- припинення злочинів та покарання торговців людьми

ІНДИКАТОРИ, ЩО МОЖУТЬ ВКАЗУВАТИ НА СИТУАЦІЮ ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

За якими ознаками можна ідентифікувати постраждалих від торгівлі людьми?

Всі ознаки, за якими можна ідентифікувати постраждалих від торгівлі людьми, можна умовно поділити на дві групи: прямі та непрямі.

Прямі ознаки витікають з визначення торгівлі людьми і прямо вказують на потрапляння людини у таку ситуацію.

Непрямі ознаки ґрунтуються на результатах практики і соціологічних досліджень реальних випадків торгівлі людьми (наприклад, вік жертви, її стать, наявність/відсутність документів, зовнішній вигляд, фізичний та психологічний стан, особливості поведінки та ін.)

Які ознаки (індикатори) прямо вказують на ситуацію торгівлі людьми?

Є підстави визнавати наявність факту торгівлі людьми, якщо стосовно людини були здійснені певні дії із застосуванням певних способів впливу і при цьому переслідувалася мета – експлуатація.

Індикатори, що прямо вказують на ситуацію торгівлі людьми

Стосовно людини було здійснено яку-небудь з таких дій:

- її вербували
- її переміщали
- її приховували
- її передали іншій особі, яка отримала її у свою власність

+

До людини застосовували будь-які з перелічених способів впливу:

Погрози, фізичне або психологічне насильство, обман, шантаж, викрадення, шахрайство, використання уразливого стану, зловживання владою, залучення у боргову кабалу, маніпулювання, обмеження свободи пересування, вилучення документів тощо.

При цьому малася на меті експлуатація у будь-якому її виді:

- трудова експлуатація
- сексуальна експлуатація
- вилучення органів
- використання у дослідках
- використання в озброєних конфліктах
- використання в злочинній діяльності
- використання у порнобізнесі
- жебрацтво
- примусове сурогатне материнство
- примусовий шлюб
- незаконне усиновлення з метою наживи
- тощо

Чому потрібно вміти використовувати непрямі ознаки (індикатори)?

На практиці може скластися така ситуація, коли спеціаліст не може відразу отримати достатньо інформації, щоб бути впевненим, що людина дійсно є постраждалою від торгівлі людьми. У цьому випадку фахівець повинен вміти використовувати непрямі індикатори.

Які непрямі ознаки можуть вказувати на ситуацію торгівлі людьми?

Зверніть увагу на наявність ознак, які найчастіше зустрічаються на практиці і можуть вказувати на факт торгівлі людьми:

Психологічний стан:

- заляканість
- злість, ворожість, агресія, гнів
- шок
- провали в пам'яті
- емоційна нестабільність
- притупленість емоцій
- психічна неврівноваженість
- гіперболізоване відчуття провини
- низька самооцінка
- депресія
- схильність до суїциду тощо

Особливості поведінки:

- зухвалість, демонстративність
- «вибухова» реакція
- невмотивована пильність
- небажання відповідати на питання
- оборонна позиція
- надмірна підозрілість
- надання помилкової, суперечливої інформації тощо

Фізичний стан:

- травми
- захворювання статеві системи
- порушення репродуктивної функції
- психосоматичні розлади (постійний головний біль, біль в спині, тремтіння кінцівок та ін.)
- алкогольна, наркотична залежність
- ВІЛ/СНІД
- туберкульоз тощо

Іноді поведінка людини може бути досить спокійною, але це ще не вказує на те, що вона не є жертвою торгівлі людьми

Інші непрямі ознаки:

- негативні характеристики місця перебування і умов праці
- факт недавнього перебування за кордоном
- наявність слідів фізичного насильства
- відсутність документів
- тощо

ПРОВЕДЕННЯ БЕСІДИ З ПОСТРАЖДАЛИМИ

Яких основних правил треба дотримуватись при проведенні бесіди?

При проведенні бесіди з ймовірно постраждалим(ою) важливо дотримуватися таких правил:

- Створіть атмосферу довіри та забезпечте йому(їй) необхідний комфорт.
- Запевніть, що отримана інформація залишиться конфіденційною і анонімною – це допоможе йому (їй) відчувати себе впевненіше.
- Обов'язково враховуйте його(її) фізичний та емоційний стан, рівень освіти, вік.
- Налаштуйтеся на позитивний лад – не сперечайтесь, не критикуйте, не ставте надто багато запитань. Все це може змусити його(її) приховувати свої відчуття, емоції і відношення.
- Уникайте проводити бесіду, слідуючи жорсткому шаблону або переліку запитань. Намагайтеся зробити спілкування більш дружнім і невимушеним.
- Ставте прості, короткі і чіткі запитання, використовуючи зрозумілі йому (їй) слова.
- Намагайтеся використовувати манеру і тональність, які йому(їй) властиві.
- Підтримуйте візуальний контакт з ним (нею) впродовж усієї бесіди.
- Не відволікайтесь і не переривайте бесіду.
- Не наполягайте на спогаді ним (нею) неприємних моментів. Пам'ятайте, що люди схильні забувати деякі важкі моменти свого життя.

- Заціпаючи тему умов експлуатації, не ставте запитань, направлених на отримання емоційних відповідей. Це може сприяти повторній віктимізації.
- Концентруйтеся на основних моментах – все рівно не зможете запам'ятати все, про що він (вона) розповідає. Спробуйте зрозуміти суть проблеми.
- Будьте готові з емпатією відреагувати на його (її) страждання.
- Якщо це доречно, підкресліть сильні сторони в поведінці і характері співбесідника (ці).
- Спробуйте виявити існуючі для нього (неї) ризики.
- Завжди проявляйте довіру до слів співбесідника (ці), але намагайтеся аналізувати, чи щиро з Вами розмовляють.
- Якщо доречно, запитайте про те, що, як Вам здалося, співбесідник (ця) не говорив або упустив під час бесіди.
- Ставтеся до всього, що почули, зі співчуттям й участю. Не осуджуйте.
- Не давайте категоричних відповідей.
- Не робіть поспішних висновків.
- Не давайте нездійсненних обіцянок.
- Не бійтеся сказати, що ви маєте потребу в додатковій зустрічі, консультації, попросіть передзвонити через деякий час.

Як правильно побудувати первинну бесіду з постраждалим(ою), якщо він (вона) прийшов(ла) до Вас на прийом?

Процес проведення бесіди з метою виявлення випадків торгівлі людьми можна умовно розділити на декілька основних етапів. Важкі моменти свого життя.

ПЕРЕЛІК КОНТРОЛЬНИХ ЗАПИТАНЬ

- Які документи у Вас є при собі? (якщо їх нема: Де вони знаходяться?)
- У якій країні (місті України) Ви працювали?
- Сфера зайнятості?
- Хто запропонував Вам цю роботу?
- Яким чином Ви зустрілися з тими, хто запропонував Вам роботу?
- Чи обіцяли Вам оформити трудовий контракт? Що взагалі обіцяли?
- Хто готував необхідні для виїзду документи?
- Хто оплачував пов'язані з поїздкою витрати?
- Чи були забезпечені відповідні умови праці?
- Чи виправдалися Ваші очікування?
- Чи існувала загроза здоров'ю, життю?
- Чи могли Ви вільно пересуватися?
- Чи була можливість зв'язатися з близькими?
- Чи була можливість змінити ситуацію?
- Чи знають близькі про Ваші проблеми?

Етап 1. Початок бесіди

Поясніть, хто ви такий.

З'ясуйте причину звернення.

Повідомте про те, що розмова носитиме конфіденційний характер і особа знаходиться в цілковитій безпеці. Поясніть ціль опитування.

Згадайте, що ви вже зустрічали людей в подібній ситуації і знаєте, як допомогти.

Етап 2. Збір інформації

Дозвольте йому/їй коротко розповісти про себе.

З'ясуйте, як він/вона опинився/опинилася в цій ситуації (що передувало цьому в сім'ї, на роботі?) Поцікавтеся, яка ситуація тепер.

Слухайте уважно, використовуйте різні питання з контрольного переліку (коли ви вважаєте це доречним) Якщо в розповіді має місце неузгодженість або неясність, коректно попросіть дати чіткіші пояснення.

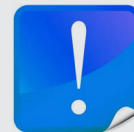
Намагайтеся не показувати вашу надчутливість і зайву зацікавленість.

Ставлячи питання, вирішите, який об'єм інформації вам потрібно зібрати на даному етапі.

Вкажіть можливі ознаки торгівлі людьми.

Етап 3. Спільне ухвалення рішення щодо подальших кроків

Спільно розробіть і узгодьте подальші кроки.

Намагайтесь завершити першу зустріч «незавершеною», відкритою проблемою, щоб йому (їй) було важливо прийти знову.

Що слід враховувати при проведенні телефонної бесіди?

Телефонна бесіда з постраждалим може виявитися дещо складнішою. Існує багато переваг прямого спілкування (ствердні кивки головою, міміка обличчя, візуальний контакт – все це додатково допомагає спілкуватися). В той же час розмова по телефону дає переваги тому, хто дзвонить – він може припинити розмову у будь-який момент і відчувати себе в більшій безпеці.

ДЕЯКІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ПРОВЕДЕННЯ ТЕЛЕФОННОЇ БЕСІДИ

- Представтеся. Запевніть співбесідника у конфіденційності розмови.
 - Уважно вислухайте людину. Постарайтеся дізнатися якомога більше про її становище, проблеми і мотив дзвінка.
 - Запропонуйте допомогу або необхідну контактну інформацію про організації, які можуть їй надати допомогу. Контролюйте Ваш тон та інтонацію. Говоріть ясно. Намагайтесь, щоб Ваш голос був спокійним і підбадьорюючим.
 - Періодично перевіряйте Ваше сприйняття речей, особливо якщо є які-небудь неясності: «Якщо я правильно зрозумів(ла), Ви б хотіли...»
- !** Якщо Ви не володієте необхідною інформацією – визнайте це. Просто скажіть: «Не знаю, але обов'язково постараюся це з'ясувати». Ніколи не обіцяйте те, що не зможете виконати. Будьте дуже точними стосовно наявних можливостей і існуючих обмежень.
- !** Якщо вам потрібний час для вивчення питання, запевніть співбесідника, що передзвоните, або попросіть його передзвонити.
- !** Підведіть підсумок наприкінці бесіди. Створіть атмосферу для продовження контакту.
- !** Перш ніж покласти трубку, скажіть співбесідникові, що Ви раді, що він подзвонив.

ЯКЩО БУЛИ ВИЯВЛЕНІ НАСТУПНІ ФАКТИ:

- У опитуваної особи відібрали документи
- Інші люди оформили йому/їй документи та сплатили дорожні витрати
- У нього/неї є борги, які змушували відробляти
- Він/вона отримував(ала) низьку зарплатню чи взагалі її не отримував(ала)
- Він/вона працювали в умовах, що принижують людську гідність
- Він/вона не могли вільно розпоряджатися своїм заробітком
- Його/її свобода пересування була обмежена
- Його/її постійно контролювали, не дозволяючи зв'язатися з близькими

ТО Є ПІДСТАВИ ВВАЖАТИ, ЩО ЦЯ ЛЮДИНА ПОСТРАЖДАЛА ВІД ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

РОБОТА З ПОСТРАЖДАЛИМИ ВІД ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

РОБОТА З ПОСТРАЖДАЛИМИ ВІД ТОРГІВЛІ ЛЮДЬМИ

МОРАЛЬНО-ЕТИЧНІ ПРИНЦИПИ РОБОТИ З ПОСТРАЖДАЛИМИ

Конфіденційність.

Постраждалі зазвичай соромляться того, що з ними трапилося, вони бояться осуду, зневаги суспільства, соціальної ізоляції. З іншого боку, вони володіють інформацією про кримінальний світ, що робить їх украй уразливими, адже вербувальники/торгівці багато знають про жертв. Ось чому постраждалі мають бути абсолютно впевнені, що все розказане ними залишиться в повній таємниці.

Розголошення відомостей про особисте життя постраждалих від торгівлі людьми не допускається. Службові особи, винні у використанні і поширенні такої інформації без згоди на те самих постраждалих, несуть відповідальність згідно із законодавством України.

Добровільність участі постраждалих у програмах допомоги.

Постраждалі мають отримати повний обсяг інформації стосовно своїх прав та можливостей. При цьому вони вільні приймати допомогу або відмовлятися від неї.

Пріоритетність інтересів постраждалих.

Постраждалий є найбільш компетентною особою у власній ситуації, тому треба поважати і приймати усі його рішення. Не слід робити якісь кроки, якщо на це немає згоди постраждалої особи.

Професійний підхід.

Постраждалим має допомагати персонал, навчений працювати з такою категорією людей, спроможний забезпечити захист їхніх прав та дотримання інтересів, включаючи запобігання повторній віктимізації.

Неупереджене ставлення.

До постраждалого потрібно ставитися з повагою, визнаючи його людську гідність. Чим би не займалися постраждалі, ніколи не треба їх засуджувати, оскільки вони діяли під впливом обману та насильства і не винні в тому, що з ними трапилося.

Довіра.

Особа має переконатися, що їй вірять, інакше відчуття провини у неї підсиляться, і вона «закриється». Іноді постраждалі свідомо чи несвідомо приховують деякі факти або змінюють певну інформацію, обманюють, щоб зняти з себе певну напругу або виглядати в чужих очах краще. Слід відноситися до цього з розумінням.

Прихильне ставлення за будь-яких обставин.

Цілком природно, якщо жертви відчують себе ображеними, поведуться агресивно, знаходяться в депресії або відчують страх. Вони пройшли через екстремальні ситуації, піддавалися жорстокому фізичному і психологічному насильству. Кожний день був для них боротьбою за виживання. Тому постраждалі нерідко відносяться з підозрою до допомоги, що надається, а тих, хто намагається їм допомогти, зустрічають із злістю і агресією.

Заохочення постраждалих до прийняття власних рішень.

В процесі прийняття рішення спеціаліст має обрати для себе роль учасника, але у жодному випадку не лідера. Постраждалі мають відновити віру в себе через здатність самостійно приймати рішення, висловлювати власну думку.

Позитивне налаштування постраждалих.

Життя в ситуації торгівлі людьми руйнує саму ідею про особисту цінність. Постраждалому треба допомогти розкрити в собі сильні сторони і якості. На нього необхідно дивитися як на людину, здатну вижити в тяжких умовах. Мета – допомогти тим, хто пережив торгівлю людьми, повірити у власні сили і відновити.

ВИДИ ДОПОМОГИ

Якої допомоги можуть потребувати постраждалі від торгівлі людьми і що вона включає?

Роз'яснювально-інформаційна допомога:

надання інформації, необхідної для вирішення складної життєвої ситуації; надання контактів служб, до яких можна звернутися по відповідну допомогу; інформування про умови отримання соціальних послуг, про реабілітаційні програми, діючі групи взаємопідтримки та взаємодопомоги; інформування про наявні пільги та соціальні виплати відповідної категорії тощо.

Правова допомога:

надання юридичних консультацій; проведення бесід з питань чинного законодавства, гарантій та пільг; здійснення заходів, спрямованих на захист прав та інтересів постраждалого та членів його сім'ї; оформлення правових документів; представництво інтересів, в т.ч. в суді.

Соціально-економічна допомога:

сприяння у розв'язанні житлово-побутових проблем, поліпшенні чи відновленні житла, в отриманні реєстрації, натуральної (гуманітарної) допомоги; сприяння оформленню матеріальної допомоги, забезпеченню продуктами харчування та тимчасовим житлом в закладах соціального обслуговування.

Психологічна допомога:

надання психологічних консультацій з метою відновлення емоційного, психічного стану постраждалого, збереження психологічного здоров'я, набуття впевненості в своїх силах, формування навичок подолання труднощів та конфліктів з оточенням, організація та координація психотерапевтичних груп та груп самодопомоги, психологічна діагностика, корекція та реабілітація.

Соціально-педагогічна допомога:

планування спільно з постраждалим дій щодо подолання складних життєвих обставин, пов'язаних з ситуацією торгівлі людьми; консультування щодо адаптації до середовища, поліпшення взаємин з оточенням, відновлення функцій сім'ї, відповідального батьківства, формуван-

ня навичок щодо захисту прав, самопредставництва, самоідентифікації як постраждалого від торгівлі людьми; сприяння у подоланні залежностей, у відновленні, підтримці чи збереженні здоров'я, у здійсненні профілактичних заходів та у вирішенні інших особливо складних життєвих проблем; сприяння у працевлаштуванні, професійному навчанні; виявлення ресурсів сім'ї (за згодою) та сприяння формуванню у членів сім'ї навичок і умінь для подолання складних життєвих обставин, пов'язаних з ситуацією торгівлі людьми.

Збереження та відновлення здоров'я:

комплексне медичне обстеження та лікування; здійснення профілактичних та оздоровчих заходів; формування здорового способу життя й подолання залежностей, навичок захищених статевих відносин, профілактики ВІЛ/СНІДу та інших інфекційних захворювань; збереження репродуктивного здоров'я.

Матеріальна допомога:

залучення спонсорів, благодійних фондів та недержавних організацій до вирішення матеріальних проблем; допомога у реалізації права щодо одержання соціальних виплат згідно з чинним законодавством.

Зайнятість та освіта:

допомога в перекваліфікації або придбанні нової спеціальності, у працевлаштуванні або створенні власного бізнесу; в отриманні освіти та поновленні навчання.

Допомога у поверненні до країни походження

- (для іноземців) тощо

Пошук сімей дітей-постраждалих

- або влаштування їх у встановленому порядку у спеціальні установи.

Допомога постраждалим надається безоплатно, конфіденційно, анонімно і незалежно від їх статі, віку, громадянства, наявності реєстрації за місцем проживання та інших ознак.

СУБ'ЄКТИ ВЗАЄМОДІЇ ТА ЇХНІ ПОВНОВАЖЕННЯ

Які регіональні структури/установи є суб'єктами взаємодії при роботі з постраждалими від торгівлі людьми?

- Управління у справах сім'ї та молоді облдержадміністрації, підзвітні йому структурні підрозділи райдержадміністрацій та відповідні виконавчі органи міських рад;
- Обласний, міські, районні, районні у містах центри соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді (далі – ЦСССДМ);
- Обласна, міські, районні, районні в містах служби у справах дітей;
- Управління освіти і науки облдержадміністрації, підзвітні йому структурні підрозділи райдержадміністрацій та відповідні виконавчі органи міських рад; дошкільні, загальноосвітні, професійно-технічні, вищі та позашкільні навчальні заклади;
- Головне управління охорони здоров'я облдержадміністрації, підзвітні йому структурні підрозділи райдержадміністрацій та відповідні виконавчі органи міських рад; заклади охорони здоров'я;
- Головне управління праці та соціального захисту на селення облдержадміністрації, підзвітні йому структурні підрозділи райдержадміністрацій та відповідні виконавчі органи міських рад;
- Обласний, міські, районні центри зайнятості;
- Комунальна установа «Донецький обласний центр соціально-психологічної допомоги»;
- Головне управління МВС України в Донецькій області та його територіальні підрозділи;
- Управління Служби безпеки України в Донецькій області;
- Донецький прикордонний загін;
- Донецька обласна Ліга ділових і професійних жінок та інші громадські організації, що надають допомогу постраждалим від торгівлі людьми

Які повноваження мають суб'єкти взаємодії щодо надання допомоги особам, які постраждали від торгівлі людьми?

Управління у справах сім'ї та молоді облдержадміністрації, підзвітні йому структурні підрозділи райдержадміністрацій, відповідні виконавчі органи міських рад

Організуюють:

- підготовку та проведення засідань дорадчих органів;
- підготовку та проведення засідань обласної та місцевих рад з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку та протидії торгівлі людьми;
- оздоровлення та відпочинок дітей, які постраждали від торгівлі людьми.

Залучають до здійснення соціальної реабілітації постраждалих громадські організації.

Ведуть облік даних про такі громадські організації та надають відповідну інформацію іншим суб'єктам взаємодії.

Надають інформаційно-адміністративні послуги.

Забезпечують проведення інформаційно-просвітницьких заходів.

Обласний ЦСССДМ

Контролює і координує діяльність територіальних центрів у виконанні програм щодо здійснення соціальної роботи з постраждалими від торгівлі людьми.

Забезпечує:

- облік соціальної роботи з постраждалими в межах області;
- проведення аналізу та оцінки потреб постраждалих, планування роботи щодо надання їм соціальних послуг;
- апробацію, впровадження і дотримання державних соціальних стандартів і нормативів, впровадження нових форм і методів проведення соціальної роботи з постраждалими;
- міжсекторальну взаємодію щодо надання допомоги постраждалим;
- поширення позитивного досвіду роботи з постраждалими.

Проводить:

- тренінги і семінари для працівників ЦСССДМ та інших суб'єктів взаємодії;
- моніторинг діяльності органів виконавчої влади та

місцевого самоврядування з питань надання допомоги постраждалим;

Надає методичну допомогу спеціалістам обласних закладів соціального обслуговування.

Організовує інформаційні кампанії.

Вживає заходів щодо профілактики торгівлі людьми під час роботи з тими, що опинилися в складних життєвих обставинах.

Організовує надання допомоги постраждалим із залученням суб'єктів взаємодії на обласному рівні (у разі необхідності).

Міські, районні, районні у містах ЦСССДМ

Вживають заходів щодо надання допомоги постраждалим.

Здійснюють соціальну роботу з постраждалими шляхом проведення бесід, консультувань, надання психологічних, соціально-педагогічних, соціально-медичних, соціально-економічних, соціально-побутових та юридичних послуг.

Здійснюють інформаційно-просвітницькі, навчальні та реабілітаційні заходи.

Ведуть облік кількості постраждалих та проведеної з ними соціальної роботи, готують статистичні та інформаційно-аналітичні матеріали.

Представляють інтереси постраждалих у суді (у разі потреби). Ініціюють проведення засідання дорадчого органу (за потребою).

Обласна служба у справах дітей

Представляє інтереси дітей у судах, установах, організаціях, на підприємствах (у разі необхідності).

Звертається у випадках виявлення фактів порушення житлових, майнових чи інших прав та інтересів дітей-постраждалих до органів державної влади і місцевого самоврядування, установ та організацій з питань надання їм допомоги.

Міські, районні, районні в містах служби у справах дітей

Крім вищезазначеного:

Вживають заходів до відібрання дитини із сім'ї та передають її іншим родичам або тимчасово влаштовують у заклади соціального захисту (у разі загрози життю і здоров'ю дитини). Порушують перед органами виконавчої влади та місцевого самоврядування питання про направлення дітей віком від 3 до 18 років до центрів соціально-психологічної реабілітації

дітей, дитячих притулків та дітей віком до 3 років – до лікарень (у разі необхідності).

Вживають заходів щодо влаштування дітей-сиріт та дітей, позбавлених батьківського піклування, в сім'ї громадян, а у разі відсутності такої можливості – до відповідних спеціалізованих закладів.

Ведуть облік дітей, які опинилися у складних життєвих обставинах, щодо яких скоєно будь-яке насилля, у т.ч.

постраждалих від торгівлі людьми;

Здійснюють інші заходи щодо захисту прав дітей, які постраждали від торгівлі людьми.

Управління освіти та науки облдержадміністрації, підзвітні йому структурні підрозділи райдержадміністрацій, відповідні виконавчі органи міських рад

Забезпечують роботу психологічної служби у системі освіти з дітьми дошкільного та шкільного віку та їх батьками, а також студентами з числа осіб, які постраждали від торгівлі людьми. Контролюють відвідування такими особами навчальних закладів.

Беруть участь у підготовці програм соціальної та психологічної реабілітації учнів та студентів, які постраждали від торгівлі людьми.

Сприяють залученню учнів та студентів, які постраждали від торгівлі людьми, до громадської та гурткової роботи в навчальних закладах.

Надають консультації повнолітнім особам, які постраждали від торгівлі людьми, з питань реалізації ними права на освіту.

Головне управління охорони здоров'я облдержадміністрації, підзвітні йому структурні підрозділи райдержадміністрацій, відповідні виконавчі органи міських рад, підпорядковані заклади охорони здоров'я

Забезпечують постраждалим в закладах охорони здоров'я:

- медичне консультування (за направленням ЦСССДМ);
- кваліфіковане обстеження та лікування.

Забезпечують вирішення питань щодо надання медичної допомоги іноземцям та особам без громадянства, які постраждали від торгівлі людьми, та перебувають на території України, а у разі необхідності залучають громадські організації, які спроможні забезпечити оплату надання їм такої допомоги.

Рекомендують санаторне лікування постраждалих у закладах системи охорони здоров'я (за наявності медичних показань).

Головне управління праці та соціального захисту населення облдержадміністрації, підзвітні йому структурні підрозділи райдержадміністрацій, відповідні виконавчі органи міських рад

Розглядають питання щодо призначення державної допомоги та надання соціальних послуг відповідно до законодавства

Обласний, міські, районні центри зайнятості

Розглядають питання щодо призначення державної допомоги та надання с Залучають постраждалих до оплачуваних громадських робіт (за їх згодою).

Надають таким особам соціальні послуги та матеріальне забезпечення відповідно до законодавства про зайнятість та страхування на випадок безробіття.

оціальних послуг відповідно до законодавства

Комунальна установа «Донецький обласний центр соціально-психологічної допомоги»

За направленням ЦСССДМ надає постраждалим:

- соціальні послуги та тимчасовий притулок в умовах цілодобового стаціонару, забезпечує їх харчування;
- консультації з питань застосування законодавства, допомогу в оформленні документів;
- психологічну допомогу;
- іншу допомогу відповідно до свого Статуту.

Головне управління МВС України в Донецькій області та його територіальні підрозділи

Надають постраждалим допомогу в отриманні паспортів, здійсненні реєстрації за місцем проживання (перебування) (за клопотанням ЦСССДМ).

Сприяють іноземцям, які постраждали від торгівлі людьми, у поверненні до країни походження (в межах своєї компетенції).

Здійснюють інші передбачені законодавством повноваження щодо захисту прав та законних інтересів осіб, які постраждали від торгівлі людьми (в межах своєї компетенції).

Донецька обласна Ліга ділових і професійних жінок та інші громадські організації, що надають допомогу постраждалим від торгівлі людьми

Сприяють відповідним місцевим органам виконавчої влади і місцевого самоврядування, установам, організаціям у наданні допомоги постраждалим від торгівлі людьми.

Надають комплексну допомогу:

- психологічну
- матеріальну
- медичну
- юридичну
- відновлення втрачених документів
- забезпечення тимчасового безпечного притулку тощо.

ПЕРВИННИЙ ЕТАП РОБОТИ З ПОСТРАЖДАЛИМИ

Які початкові дії необхідно здійснити у разі звернення постраждалого(і) по допомогу до будь-якої структури?

У випадку, якщо є підстави вважати, що людина, яка звернулася по допомогу в будь-яку з вищезазначених структур, є постраждалою від торгівлі людьми, необхідно:

- Надати або організувати надання їй допомоги.
- З'ясувати, чи має вона ще якісь потреби та чи бажає вона отримати інші види допомоги, окрім тих, що надає дана структура. Якщо людина за віком або станом здоров'я неспроможна самостійно прийняти відповідне рішення, його можуть прийняти інші особи (батьки, усиновлювачі, опікуни, піклувальники, орган опіки та піклування).
- У разі одержання позитивної відповіді, у доступній формі розповісти їй про види допомоги, які надаються іншими суб'єктами взаємодії та надати необхідну контактну інформацію.
- Пояснити постраждалій особі, що вона має право вибору: самостійно звертатися по допомогу без посередньо до будь-яких структур або скористатися можливістю організації комплексного вирішення усіх питань через ЦСССДМ.
- Поінформувати постраждалого(у), що у разі згоди (письмової чи усної) інформація стосовно нього (неї) може бути направлена до ЦСССДМ.
- Якщо згоди досягнуто, протягом трьох робочих днів направити відповідне письмове повідомлення (із зазначенням імені, прізвища та місця проживання постраждалого(ої)) до ЦСССДМ за місцезнаходженням.

Що має робити ЦСССДМ на первинному етапі роботи з постраждалими?

У випадку, якщо постраждалий(а), звернувся(лася) до ЦСССДМ, уповноваженому працівнику центру необхідно:

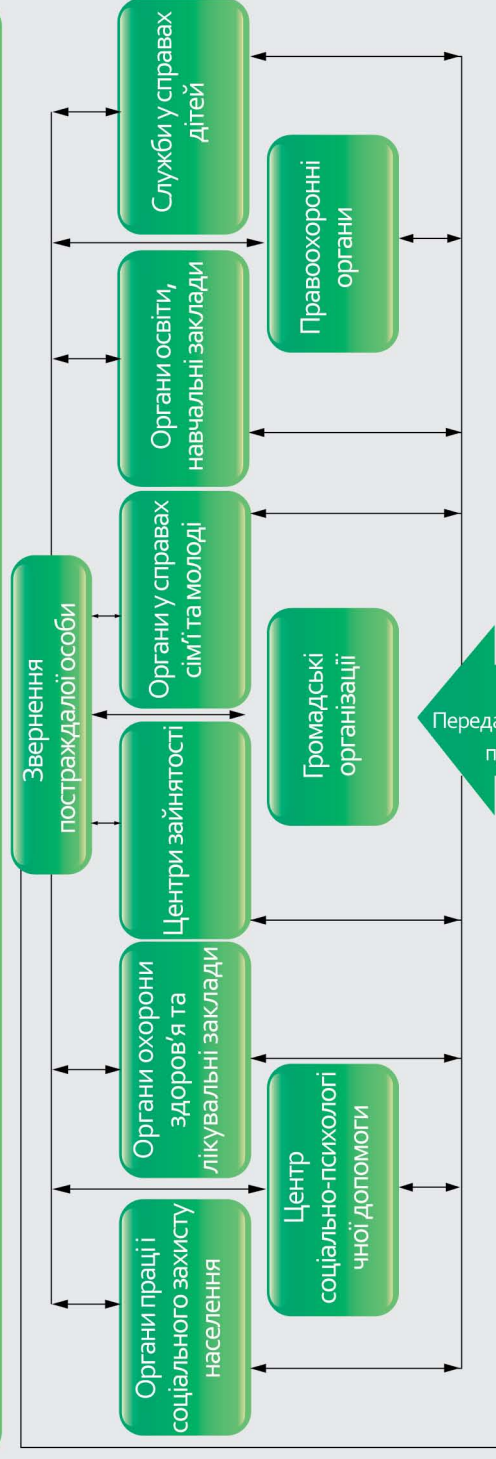
- Поінформувати його (її) про можливість, види, умови та порядок одержання соціальних послуг, передбачених чинним законодавством для осіб, які перебувають у складних життєвих обставинах.
- У разі, якщо постраждалий(а) висловив(ла) бажання щодо взяття під соціальний супровід, протягом трьох робочих днів забезпечити здійснення щодо нього (неї) соціального інспектування із залученням (у разі потреби) представників інших суб'єктів взаємодії.
- У разі підтвердження факту перебування постраждалого(її) у складних життєвих обставинах, поінформувати про можливість та доцільність винесення питання щодо нього (неї) на розгляд дорадчого органу з питань соціальної роботи з сім'ями, які опинились в складних життєвих обставинах.
- У разі згоди постраждалого(ої) ініціювати проведення засідання дорадчого органу.

Яким чином надається допомога постраждалим у разі відсутності за їх місцезнаходженням ЦСССДМ?

Якщо постраждалий(а) звернувся(лася) по допомогу до якого-небудь суб'єкта взаємодії у місцевості, де нема ЦСССДМ, необхідно:

- Надати йому (їй) потрібну допомогу у межах своєї компетенції.
- Поінформувати, що за його (її) згодою відповідна інформація може бути направлена до райдержадміністрації або виконавчого органу міської ради, які у подальшому забезпечать надання необхідної допомоги.
- У випадку одержання письмової чи усної згоди постраждалого(ої) на передачу такої інформації, направити письмове повідомлення із зазначенням його (її) імені, прізвища та місця проживання до відповідної райдержадміністрації або виконавчого органу міської ради. Уповноважена посадова особа райдержадміністрації або виконавчого органу міської ради за зверненням та за згодою постраждалого(ої):
- Ініціює винесення відповідного питання на засідання дорадчого органу.
- Організовує направлення постраждалого(ої) до інших суб'єктів взаємодії.
- Направляє повідомлення про особу до Донецького обласного ЦСССДМ.

Схема взаємодії органів, установ та організацій, які задіяні у наданні допомоги особам, постраждалим (ймовірно постраждалим) від торгівлі людьми

Роль суб'єктів взаємодії у механізмі надання допомоги які постраждали від торгівлі людьми

Місцеві органи виконавчої влади та органи місцевого самоврядування

здійснюють адміністративні та організаційні
функції для забезпечення надання допомоги
особам відповідно до галузевою
спрямованості своєї діяльності

Громадські організації

в межах своїх статутних завдань надають
допомогу особам, які постраждали від торгівлі
людьми, у відносинах з іншими суб'єктами
взаємодії

Центри соціальних служб
для сім'ї, дітей та молоді

безпечні
соціальні
проєкти

- інформація
допомоги
- заходи

ДОРАДЧИЙ ОРГАН

Що таке дорадчий орган з питань соціальної роботи з сім'ями, які опинились в складних життєвих обставинах, та які функції він виконує?

Дорадчий орган утворюється при управліннях (відділах) у справах сім'ї та молоді райдержадміністрацій (міських рад) згідно з пунктом 3 розділу 4 Порядку взаємодії суб'єктів соціальної роботи із сім'ями, які опинилися у складних життєвих обставинах.

До складу дорадчого органу входять представники управління (відділу) у справах сім'ї та молоді, центру соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді, служби у справах дітей, а також представники управлінь охорони здоров'я, управлінь освіти і науки, органів праці та соціального захисту населення, інших структурних підрозділів місцевої адміністрації (міської ради), органів внутрішніх справ, установ виконання покарань, підприємств, установ, організацій та об'єднань громадян.

Дорадчий орган збирається один раз на місяць, але у разі необхідності можуть бути ініційовані позачергові засідання.

При проведенні засідання дорадчого органу, його учасники:

- заслуховують інформацію уповноваженого працівника ЦСССДМ щодо складних життєвих обставин постраждалого(ої);
- визначають шляхи та засоби подолання існуючих складних життєвих обставин;
- більшістю голосів приймають рішення про взяття його (її) під соціальний супровід або здійснення соціального обслуговування шляхом періодичного надання соціальних послуг різними структурами, представники яких входять до складу дорадчого органу;
- вирішують оперативні питання розподілу функцій відповідних органів (установ, організацій) щодо надання постраждалому(ій) необхідної допомоги.

Постраждалий(а) має право відмовитися від винесення питання на розгляд дорадчого органу. В такому разі соціальний супровід чи надання соціальних послуг на умовах періодичного обслуговування може здійснюватися за його (її) особистим зверненням.

СОЦІАЛЬНИЙ СУПРОВІД

Як в подальшому забезпечується надання допомоги постраждалим?

Після прийняття дорадчим органом відповідного рішення або одержання письмової відмови постраждалого(ої) від винесення питання на його засідання, уповноважений працівник ЦСССДМ:

- Після прийняття дорадчим органом відповідного рішення або одержання письмової відмови постраждалого(ої) від винесення питання на його засідання, уповноважений працівник ЦСССДМ:
- Укладає з відповідною особою договір про здійснення соціального супроводу, в якому зазначаються права та обов'язки кожної із сторін.
- Формує особову справу встановленого зразка.
- Протягом трьох робочих днів розробляє план соціального супроводу із зазначенням конкретних заходів щодо надання допомоги постраждалому(ій) і термінів їх реалізації.
- Організовує направлення постраждалого(ої) до структур, які в межах своєї компетенції уповноважені надавати відповідну допомогу

У який термін здійснюється соціальний супровід?

Термін здійснення соціального супроводу визначається індивідуально для кожної особи в межах шести місяців. У разі необхідності за рішенням дорадчого органу термін здійснення супроводу може бути продовжено до одного року.

У яких випадках може припинитися надання допомоги постраждалим?

Соціальний супровід постраждалого(ої) може припинитися у випадках:

- забезпечення повної соціальної реабілітації;
- його (її) відмови від допомоги;
- невиконання ним (нею) умов договору щодо здійснення соціального супроводу;
- його (її) переїзду до іншої місцевості (в такому випадку ЦСССДМ за згодою постраждалого(ої) повідомляє про це відповідний центр за новим місцем проживання (перебування).

Що треба робити у разі виникнення підстав для припинення надання допомоги?

У разі виникнення вищезазначених підстав уповноважений працівник ЦСССДМ:

- вносить на розгляд дорадчого органу питання про припи

Роль колегіальних органів у механізмі надання допомоги особам, що постраждали від торгівлі людьми

Політична роль
Координаційні ради з питань сім'ї, гендерної рівності,
демографічного розвитку та протидії торгівлі людьми

*(діють при обласній та районних державних
адміністраціях, виконавчих органах міських рад)*

- вирішують найбільш важливі системні питання, які потребують міжгалузевої узгодженої співпраці;
- здійснюють попереднє погодження проектів та прийняття рішень щодо порядку надання допомоги зазначеним особам.

Практична роль
Дорадчі органи з питань сім'ї, гендерної рівності та демографічного розвитку
опинились в складній ситуації

*(діють при управліннях (від
райдержадміністрацій та в
міських радах)*

- приймають рішення про вжиття заходів щодо осіб, що постраждали від торгівлі людьми;
- здійснюють координацію дій між органами місцевого самоврядування та органами державної влади;
- здійснюють координацію дій між органами місцевого самоврядування та органами державної влади;
- здійснюють координацію дій щодо надання допомоги зазначеним особам.

делегування
керівників

Органи у справах
сім'ї та молоді

Центри соціальних служб
для сім'ї, дітей та молоді

Служби у справах дітей

Центри соціально-психологічної
допомоги

Органи праці і
соціального захисту
населення

Центри зайнятості

Органи освіти

Громадські
організації

нення соціального супроводу (соціального обслуговування) відповідної особи;

- вносить відповідні відомості до облікової карти постраждалого(ої);
- інформує постраждалого(у) про способи соціальної підтримки, якими він (вона) може скористатися в майбутньому. Укладає з відповідною особою договір про здійснення соціального супроводу, в якому зазначаються права та обов'язки кожної із сторін.
- Формує особову справу встановленого зразка.
- Протягом трьох робочих днів розробляє план соціального супроводу із зазначенням конкретних заходів щодо надання допомоги постраждалому(ій) і термінів їх реалізації.
- Організовує направлення постраждалого(ої) до структур, які в межах своєї компетенції уповноважені надавати відповідну допомогу

У який термін здійснюється соціальний супровід?

Термін здійснення соціального супроводу визначається індивідуально для кожної особи в межах шести місяців. У разі необхідності за рішенням дорадчого органу термін здійснення супроводу може бути продовжено до одного року.

У яких випадках може припинитися надання допомоги постраждалим?

Соціальний супровід постраждалого(ої) може припинитися у випадках:

- забезпечення повної соціальної реабілітації;
- його (її) відмови від допомоги;
- невиконання ним (нею) умов договору щодо здійснення соціального супроводу;
- його (її) переїзду до іншої місцевості (в такому випадку ЦСССДМ за згодою постраждалого(ої) повідомляє про це відповідний центр за новим місцем проживання (перебування)).

Що треба робити у разі виникнення підстав для припинення надання допомоги?

У разі виникнення вищезазначених підстав уповноважений працівник ЦСССДМ:

- вносить на розгляд дорадчого органу питання про припинення соціального супроводу (соціального обслуговування) відповідної особи;
- вносить відповідні відомості до облікової карти постраждалого(ої);
- інформує постраждалого(у) про способи соціальної підтримки, якими він (вона) може скористатися в майбутньому.

З ПРАКТИЧНОГО ДОСВІДУ ДОПОМОГИ ПОСТРАЖДАЛИМ

М. звернулася за консультацією до гінеколога міської лікарні з приводу вагітності. Під час бесіди з лікарем пацієнтка поскаржилася, що зараз у неї складні життєві обставини – вона не має грошей та постійного місця проживання. З'ясувалося, що М. деякий час працювала за кордоном, де її примушували надавати сексуальні послуги. Коли дівчина завагітніла, її відпустили додому.

Лікар поінформувала М. про те, що вона може отримати комплексну допомогу як особа, яка знаходиться у складних життєвих обставинах, у разі звернення до міського ЦСССДМ, та запропонувала передати туди інформацію щодо неї. Дівчина погодилася.

Отримавши повідомлення про М., працівники центру оперативно зв'язалися з нею, з'ясували обставини потрапляння дівчини у складну життєву ситуацію, провели соціальне інспектування, визначили, які нагальні проблеми, крім тих, що їм були відомі з попередньої інформації від лікаря, потрібно вирішити ще.

З'ясувалося, що М. також не має ніяких документів – ні паспорта, ні свідоцтва про народження, ні документів про освіту. Враховуючи особливий стан дівчини (вона вже скоро мала народити дитину), це питання треба було вирішувати якомога швидше, бо неминуче виникла інша проблема – дитину могли не віддати матері. Ситуація ускладнювалася тим, що свідоцтво про народження треба було поновлювати в Росії, де дівчина народилася. Також з'ясувалося, що вона – сирота і виховувалася у інтернаті.

Зважаючи на те, що М. потребувала швидкої комплексної допомоги, дівчині запропонували взяти її під соціальний супровід після розгляду питання на засіданні дорадчого органу, який оперативно зібрався після того, як вона дала на це свою згоду.

Заслухавши справу М., кожен з учасників засідання дорадчого органу вжив заходів щодо подолання складних життєвих обставин дівчини. Так, Служба у справах дітей зайнялася вирішенням питання з отримання свідоцтва про народження, а також поновленням права М. на жит-

- і протоколів про попередження і припинення торгівлі людьми, особливо жінками і дітьми, і покарання за неї, що доповнює Конвенцію Організації Об'єднаних Націй проти транснаціональної організованої злочинності, ратифікований Законом України від 04.02.2004 р. № 1433-IV;
- Конвенція Ради Європи про заходи щодо протидії торгівлі людьми, ратифікована Законом України від 21.09.2010 р. № 2530-VI;
- Кримінальний кодекс України (стаття 149);
- Положення про Міжвідомчу раду з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку та протидії торгівлі людьми, затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 05.09.2007 р. № 1087;
- Концепція проекту Закону України «Про протидію торгівлі людьми», схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15.12.2010 р. № 2257-р;
- Положення про обласну раду з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку та протидії торгівлі людьми, затверджене розпорядженням голови Донецької обласної державної адміністрації від 28.05.2008 р. № 241.

- Закон України «Про соціальні послуги»;
- Закон України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю»;
- Порядок взаємодії суб'єктів соціальної роботи із сім'ями, які опинилися у складних життєвих обставинах, затверджений наказом Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту, Міністерства охорони здоров'я України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства праці та соціальної політики України, Міністерства транспорту та зв'язку України, Міністерства внутрішніх справ України, Державного департаменту України з питань виконання покарань від 14.06.2006 р. № 1983/388/452/221/556/596/106;
- Порядок здійснення центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді соціального інспектування сімей, дітей та молоді, які перебувають у складних життєвих обставинах, затверджений наказом Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту від 27.05.2010 № 1480;
- Порядок здійснення соціального супроводу центрами соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді сімей та осіб, які опинилися у складних життєвих обставинах, затверджений наказом Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту від 25.04.2008 р. № 1795.

Правові акти, що визначають статус суб'єктів взаємодії

- Закон України «Про місцеві державні адміністрації»;
- Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні»;
- Закон України «Про об'єднання громад»;
- правові акти щодо статусу відповідних структурних підрозділів місцевих державних адміністрацій та територіальних підрозділів центральних органів виконавчої влади.

КОНТАКТНА ІНФОРМАЦІЯ

**Управління у справах
сім'ї та молоді Донецької
облдержадміністрації**

м.Донецьк, 83001
вул. Університетська, 13
Приймальня 062/ 304-32-11,
062/ 312-58-06
Факс: 062/ 304-62-18
donmolod@gmail.com

**Комунальна установа
«Донецький обласний
центр соціально-психологічної
допомоги»**

Факс: 062/ 304-62-18
з позначкою "для директора
ДОЦСПП"
docspp@meta.ua

**Донецький обласний
центр соціальних
служб для сім'ї,
дітей та молоді**

м.Донецьк, 83114
вул. Університетська, 82
Приймальня 062/ 311-60-12
Факс: 062/ 311-60-12
docssm@ukr.net

**Служба у справах
дітей Донецької
облдержадміністрації**

г.Донецк, 83001,
ул.Университетская, 13
Приемная факс 062/ 304-07-26
ssddonoda@gmail.com

**Управління освіти
і науки Донецької
облдержадміністрації**

м.Донецьк, 83001
вул. Артема, 129-а
Приймальня 062/ 335-27-67
062/ 305-52-47
Факс: 062/ 304-53-09
062/ 304-53-11
uon111@mail.ru

**Головне управління
охорони здоров'я
Донецької
облдержадміністрації**

м.Донецьк, 83001
бул. Пушкіна, 34
Приймальня 062/ 334-25-13
062/ 334-24-13
Факс: 062/ 334-25-13
zdrav@donoda.gov.ua

**Головне управління
праці і соціального
захисту населення
Донецької
облдержадміністрації**

м. Донецьк, 83073
вул. Університетська, 91
Приймальня 062/ 311-63-91
Факс: 062/ 311-02-46
Go1@gutszndn.gov.ua

**Донецький обласний
центр зайнятості**

м. Донецьк, 283073
вул.Маршака,
Приймальня 062/ 340-60-01
Факс: 062/ 340-60-40
smi@ocz.dn.ua

**Управління боротьби з
кіберзлочинністю і
торгівлею людьми
ГУ МВС України в Донецькій
області**

м. Донецьк, 83015
вул.Челюскінців, 190
Черговий 062/ 301-82-29
Факс: 062/ 301-82-29
ubptl190@mail.ru

**Управління профілактики
правопорушень
ГУ МВС України в
Донецькій області -
Відділ дільничних і
нспекторів міліції**

м. Донецьк, 83000
вул.Горького, 61
Канцелярія 062/ 301-81-53
Факс: 062/ 301-85-88

**Відділ кримінальної
міліції у справах дітей
ГУ МВС України в
Донецькій області**

м.Донецьк, 83000
вул.Горького,61
Канцелярія 062/ 301-83-15
Факс 062/ 301-83-47

**Гаряча лінія ГУМВС в Донецькій області
о 800 505 102 (цілодобово)**

**Управління служби
безпеки України в
Донецькій області**

м.Донецьк, 83114
вул.Щорса, 62
Приймальня 062/ 332-64-86
Черговий 062/ 337-25-51
Факс 062/ 335-64-22
usbu@ukrpost.ua

**Донецький
прикордонний загін**

м.Маріуполь, 87519
вул.Гагаріна, 150-а
Черговий 0629/ 51-31-74
Факс 0629/ 51-31-74

**Донецька обласна
Ліга ділових і
професійних жінок**

м.Донецьк, 83086
вул. Артема, 45
Телефон 062/ 334-20-43
062/ 334-34-00
Телефон / факс 062/ 335-19-02
postmaster@liga.donetsk.ua
www.bpw.donetsk.ua

**МІСЬКІ І РАЙОННІ ОРГАНІЗАЦІЇ, УСТАНОВИ,
ВІДОМСТВА**

В містах і районах області контактну інформацію про державні соціальні і правоохоронні структури Ви можете отримати в приймальнях міських рад і райдержадміністрацій, а також – в приймальнях відповідних обласних вищезазначених структур.

У 2009-2011 рр Міністерство України у справах сім'ї, молоді та спорту спільно з Координатором проектів ОБСЄ в Україні впроваджували пілотний компонент проекту «Розбудова Національного механізму перенаправлення (НМП) для постраждалих від торгівлі людьми в Україні» в Донецькій області за фінансової підтримки урядів Австралії, Данії, Ірландії та Ліхтенштейну.

В рамках реалізації проекту в Донецькій області було розроблено і відпрацьовано механізм міжвідомчої взаємодії державних соціальних, правоохоронних структур і громадських організацій щодо надання допомоги постраждалим від торгівлі людьми, як основи національного механізму перенаправлення.

В Донецькій області проект впроваджувала Донецька обласна Ліга ділових і професійних жінок за сприяння Донецької обласної державної адміністрації.